

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

VELKÁ BRITÁNIE

VY_12_INOVACE_18_VELKA_BRITANIE

DIGITÁLNÍ UČEBNÍ MATERIÁL
zpracovaný v rámci projektu EU peníze do škol

INVESTICE DO ROZVOJE VZDĚLÁVÁNÍ

Kód materiálu:	VY_12_INOVACE_18_VELKA_BRITANIE		
Název materiálu:	Spojené království Velké Británie a Severního Irsku		
Předmět:	Zeměpis	Ročník:	7.
Časová dotace:	45 minut	Datum ověření:	20. 2. 2013
Jméno autora:	Mgr. Božena Přikrylová		
Klíčová slova:	Spojené království Vel. Británie a Sever. Irsku, geogr. charakteristika, ekonomika a obyvatelstvo, tur. zajímavosti.		
Výchovné a vzdělávací cíle:	Žák podle mapy určí polohu a popíše přírodní poměry Brit. ostrovů, podle tematických map objasní skladbu obyvatelstva a postavení Spoj. království v současném světě, zhodnotí britskou ekonomiku. Dokumentuje na příkladech možnosti cestovního ruchu.		
Rozvíjené klíč. kompetence:	Kompetence k učení. Vyhledá potřebné informace z mapy. Vyhledá potřebné informace z neznámého textu.		
Anotace, metodický list:	Prezentace slouží pro výuku geogr. charakteristiky státu, obsahuje i podklad pro zápis do sešitu a vypracovaný zápis. Vložen je text o Stonehenge.		
Použité zdroje:	Toulky světem. Dobřejovice: Rebo, 2008, 10 - 11. ISBN 978 - 80 - 255 - 0006 - 4. Školní atlas světa. 1. vydání. Praha: Kartografie, 2005. ISBN 80-7011-730-3.		

- *Tento výukový materiál byl vytvořen v rámci projektu EU peníze školám. Základní škola a Mateřská škola Veřovice, příspěvková organizace*

Citace obrázků:

3

- Topografická mapa Spojeného království.
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a2/Uk_topo_en.jpg/220px-Uk_topo_en.jpg
- Nejvyšší hora Spojeného království Ben Nevis (1344 m).
- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/o/09/BenNevis2005.jpg/220px-BenNevis2005.jpg>
- Evropská vřesoviště jsou tvořena vřesem obecným
- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/30/CallunaVulgaris.jpg/220px-CallunaVulgaris.jpg>
- Tzv. Land's End - nejzápadnější výběžek Cornwallu
- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/b/b6/England-lands-end-1987.jpg/220px-England-lands-end-1987.jpg>
- Řeka Temže v Londýně
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/e/ee/Thames_river_lambeth_bridge.jpg/200px-Thames_river_lambeth_bridge.jpg
- Mini Cooper
- http://www.mini.com.cz/_teaser_pool/standard/_img/cool_packages_big.jpg

Citace obrázků:

4

- Westminsterský palác na břehu Temže v Londýně je sídlem britského parlamentu
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/4/48/Westminster_palace.jpg/220px-Westminster_palace.jpg Tradiční obrázek z ulic velkých skotských měst.
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/7/7b/Bagpipe_performer.jpg/120px-Bagpipe_performer.jpg
- Stonehenge
- <http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/a/a6/Stonehenge-Green.jpg/220px-Stonehenge-Green.jpg>
- Wimbledon
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/c/c1/Centre_Court_panorama%2C_2004.jpg/800px-Centre_Court_panorama%2C_2004.jpg
- Petra Kvitová líbá mísu Venus Rosewater
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/o/oc/Petra_Kvitova_Rosewater_dish.jpg/220px-Petra_Kvitova_Rosewater_dish.jpg
- Kamenný kruh v Avebury, 25 km na sever, největší stavba svého druhu v Evropě
- http://upload.wikimedia.org/wikipedia/commons/thumb/3/3c/Stonehenge2007_07_30.jpg/220px-Stonehenge2007_07_30.jpg

Popis hodiny

5

Evokace:

Učitel pokládá otázky: Co víte o britských ostrovech?...

Po společné diskuse učitel formuluje cíle hodiny.

Uvědomění si významu:

Práce s mapou a prezentací:

vyvození geografické charakteristiky Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku (poloha, povrch, podnebí, vodstvo, nerostné bohatství, zemědělství, průmysl, obyvatelstvo, města, turistické zajímavosti).

Shrnutí:

Žáci společně ve dvojici doplní nakopírovaný neúplný text ke shrnutí..

Reflexe:

Společná kontrola shrnutí. Po kontrole si ho žáci nalepí do sešitu jako zápis.

Práce s textem Stonehenge – svatyně z doby kamenné

Žáci dostanou nakopírovaný text. Samostatně si ho přečtou a vyhledají v něm odpovědi na otázky (dostanou natištěné).

Shrnutí a hodnocení.

Stonehenge – svatyně z doby kamenné

Záhadná prehistorická stavba u Salisbury

6

Stonehenge – svatyně z doby kamenné

Záhadná prehistorická stavba u Salisbury

Vypadá to, jakoby se obři pokusili postavit z několikátunových balvanů gigantický chrám, ale stavbu nedokončili.

Dnes stojí obří kameny na planině ve vřesovišti jihoanglického hrabství Wiltshire, ležícím 12 km na sever od města Salisbury. Balvany jsou záhadně rozmístěny v kruhu a vyvolávají v návštěvnicích touhu odhalit skutečný význam stavby. Jisté je pouze jedno. Stonehenge patří k nejdůležitějším prehistorickým stavbám v Evropě.

Několik faktů se však archeologům přece jen podařilo vypátrat. Na počátku doby kamenné asi před 5000 lety zde lidé postavili kruh z kamenů o průměru 113 metrů, s kruhovým náspem a paralelně rozmístěnými hroby.

Vchod označili dvěma balvany. Odborníci se domnívají, že stavitelé objektu chtěli vytvořit posvátné místo či rituální sbírku posvátných balvanů. Pravděpodobně chtěli stavbou kruhu vyjádřit poctu Slunci, jako mnoho jiných kultur, patrně ho považovali za boha, který dává život.

Pískovec na stavbu chrámu

Asi o tisíc let později, zřejmě na počátku doby bronzové, byly uvnitř kruhu postaveny první monolity – dlouhé, hranaté pískovcové balvany o hmotnosti několika tun. Lidé tyto 4,5 m vysoké balvany postavili do kruhu a přes ně položili napříč další balvany, které k sobě přirazili. Za staletí přibývalo více a více monolitů, až zde v 16. nebo v 17. století př. n. l. vznikl chrám, jak zjistili archeologové z nálezů a z počítačových simulací.

V konečné podobě se Stonehenge skládal ze dvou kamenných kruhů: z již zmíněného vnějšího kruhu a malého kruhu uprostřed. Dále bylo uprostřed ve tvaru podkovy rozmístěno pět bran. Každá brána se skládala ze tří kamenů tesaných ze skály, takzvaných trilitů. Ty vyčnívaly nad všechny balvany a dodnes je ve Stonehenge můžeme spatřit. Střed objektu byl jediným, nejvyšším oltářním kamenem, který byl opět obklopen několika menšími kameny postavenými do půlkruhu. Stavba nebyla pravděpodobně zasvěcena pouze Slunci, ale také jiným nebeským tělesům.

Stonehenge – svatyně z doby kamenné

Záhadná prehistorická stavba u Salisbury

7

Velké problémy s transportem

Většina použitých balvanů byla do Stonehenge dopravena z dalekého okolí. Geologický výzkum dokázal, že kameny pocházejí z místa vzdáleného 300 km, z pohoří Preseli Hills v oblasti Pembroke nacházející se na západ od Walesu. 10 m dlouhé kusy skály byly na planinu dopravovány pravděpodobně po kmenech stromů a potom po vodě – zřejmě po řece Avon, která teče poblíž Stonehenge. Problém zvednout několik tun vážící balvany a umístit je na dva postavené kameny vyřešili neznámí stavitelé pomocí dřevěných konstrukcí a zvláštní zdvihací techniky.

Teprve v 17. století začali lidé studovat historii Stonehenge, jehož název lze volně přeložit jako Visící kameny. V té době objevil historik Aubrey na vnitřní straně náspu v kruhu 56 hrobů, v nichž byly nalezeny lidské kosti a zbytky dřevěného uhlí. Kdo zde byl pohřben, je dnes nejasné. Tajemstvím zůstávají zahalena i další fakta o kamenném objektu. Asi z tisíce monolitických staveb, které se v Evropě nacházejí ve formě kamenných kruhů, menhirů a dolmenů, zůstává Stonehenge nepochybně tou nejtajemnější.

Pískovcové bloky, někdy vážící až 26 tun, byly na stavbu Stonehenge dopravovány z dalekého okolí, potom postaveny na výšku a zastřešeny třetím kamenem do tvaru brány.

Kamenný kruh v Avebury, 25 km na sever, největší stavba svého druhu v Evropě

Stonehenge – svatyně z doby kamenné

Záhadná prehistorická stavba u Salisbury

8

Otázky k textu

- Před kolika lety vznikly první kruhové stavby u Salisbury?
- Komu chtěli stavitelé svatyně vzdát poctu?
- Kdy zde vznikl chrám?
- Z kterých částí se skládal Stonehenge v konečné podobě?
- Jak můžeme přeložit termín Stonehenge?
- Kolik váží kameny? Z jakého materiálu jsou vyrobeny?

SPOJENÉ KRÁLOVSTVÍ VELKÉ BRITÁNIE A SEVERNÍHO IRSKA

Mgr. Přikrylová
ZŠ VEŘOVICE

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Evokace

10

- Napiš tři věci, které tě napadnou při vyslovení slovního spojení
Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Evokace

11

- Královna
- Fotbal
- Londýn

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Cíl hodiny

12

- Žák podle mapy určí polohu a popíše přírodní poměry Britských ostrovů,
- podle tematických map objasní skladbu obyvatelstva a postavení Spojeného království v současném světě,
- zhodnotí britskou ekonomiku a politický systém,
- dokumentuje na příkladech možnosti cestovního ruchu

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Poloha

13

- Souostroví, Britské ostrovy
  - Velká Británie, Irsko
  - Hebridy, Orkneje, Shetlandy
- Sousední země
  - Atlantský oceán
  - Severní moře, Keltské moře, Irské moře
  - Lamanšský průliv, Svatojiřský průliv
  - Calaiská (Doverská) úžina

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Povrch

14

- Kaledonské hory
- Grampiany
- Kambrické pohoří
- Skotská vysočina
  - Nejvyšší hora Ben Nevis (1344 m)
- na východě roviny, nížina

Povrch

15

Nejvyšší hora Ben Newis

Rozšířená jsou vřesoviště

Spojené království Velké Británie a Severního Irsku

Podnebí a vodstvo

16

- Podnebí
  - Proměnlivé, mírné
  - Je ovlivňováno Atlantským oceánem
  - Západní pobřeží je charakteristické vysokými úhrny srážek (díky větrům vanoucím od oceánu)
  - Východní pobřeží je výrazně sušší.
- Vodstvo
  - Řeka Temže
  - Lough Neagh - největší jezero

Vodstvo

17

Land's End - nejzápadnější výběžek Cornwallského poloostrova

Řeka Temže v Londýně

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Hospodářství

18

- Obvyklé krajiny
  - Vřesoviště a zelené pastviny
- Intenzivní zemědělství
  - Málo zaměstnanců
  - Chov ovcí, skotu, sportovních koní
  - Pěstuje se pšenice, ječmen, brambory, chmel
- Těžba
  - Zásoby nerostů vyčerpány
  - Ropa a zemní plyn v Severním moři
- Průmysl
  - Země patří k hospodářsky nejrozvinutějším
  - Strojírenství (výroba dopravních prostředků, elektrotechnický)
  - Chemický, potravinářský, textilní průmysl

Mini Cooper

Spojené království Velké Británie a Severního Irsku

Obyvatelstvo

19

- Obyvatelstvo
  - 62 mil. Obyvatel, 250 obyv./km². 92% ve městech
  - 4 země – Anglie, Wales, Skotsko, Severní Irsko
  - angličtina
  - Vysoká vzdělanost
  - Mnoho přistěhovalců
- Města
  - Londýn – hlavní město
  - Birmingham , Liverpool, Leeds - strojírenství
  - Manchester – textilní průmysl
  - Oxford, Cambridge – univerzity
  - Edinburgh, Glasgow – střediska Skotska
  - Belfast – v Severním Irsku

Londýn - Westminsterský palác

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Cestovní ruch

20

- cestovní ruch
  - Londýn
  - Stonehenge
  - Wimbledon
  - Skotsko
  - historické památky
  - chráněná území přírody

Tradiční obrázek z ulic velkých skotských měst.

Cestovní ruch

21

Stonehenge

- Wimbledon – centrální dvorec
- Petra Kvitová

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Shrnutí (podklad pro zápis)

22

- **Spojené království Velké Británie a Severního Irska**
- Království – má 4 země _____, _____, _____, _____.
- Počet obyvatel _____, hustota zalidnění _____.
- Hospodářsky je _____ evropským státem.
- **Povrch:** S _____ ká vysočina, Gr _____, Kal _____ hory, Kam _____ pohoří, na jihovýchodě n _____ a r _____ . Pro venkov jsou typické past _____ a vře _____ .
- **Vodstvo:** jezero L _____, řeka T _____.
- **Podnebí:** mírné, na západě v _____ než na východě.
- Intenzivní **zemědělství:**
- **Nerostné suroviny:**
- Významný **průmysl**, např.
- **Doprava:** silniční, železniční, říční, námořní, letecká
- **Obyvatelstvo:** mluví anglicky. Většina lidí žije ve _____. Země je cílem přistě _____.
Města: Hlavní město _____, střediska strojírenství _____, _____. Univerzitní města _____, _____. Centrum Severního Irska _____, centrum Skotska _____.
- Turistické zajímavosti:

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Shrnutí (zápis)

23

○ **Spojené království Velké Británie a Severního Irska**

- Království – má 4 země **Anglie**, **Wales**, **Skotsko**, **Severní Irsko**.
- Počet obyvatel **62 mil.**, hustota zalidnění **250 obyv./km²** .
- Hospodářsky je **vyspělým** evropským státem.
- **Povrch:** **Skotská vysočina**, **Grampiany**. **Kaledonské hory**, **Kambrické pohoří**, na jihovýchodě **nížiny** a **roviny**. Pro venkov jsou typické **pastviny** a **vřesoviště**.
- **Vodstvo:** jezero **Lough Neagh** , řeka **Temže**
- **Podnebí:** mírné, na západě **vlhčí** než na východě.
- Intenzivní **zemědělství:**
  - Chov **ovcí**, **skotu**, **sportovních koní**.
  - Pěstuje se **pšenice**, **ječmen**, **brambory**, **chmel**.
- **Nerostné suroviny:**
  - Vyčerpány. V Severním moři **ropa** a **zemní plyn**.
- Významný **průmysl**, např. **strojírenský** (dopravní prostředky, elektrotechnika), **hutnický**, **chemický**, **textilní**, **potravinářský**.
- **Doprava:** **silniční**, **železniční**, **říční**, **námořní**, **letecká**
- **Obyvatelstvo:** mluví **anglicky**. Většina lidí žije ve **městech**. Země je cílem **přistěhovalců**.
- **Města:** Hlavní město **Londýn**, střediska strojírenství **Londýn**, **Birmingham**, **Liverpool**, **Leeds**.. Univerzitní města **Cambridge**, **Oxford**. Centrum Severního Irska **Belfast**, centrum Skotska **Edinburgh**.
- **Turistické zajímavosti:** **Londýn** – **královská rodina** a **paláce**, **Big Ben**, **Temže**. **Stonehenge**. **Skotsko** .**Památky**, **zvyky**, **tradiční jídla**, **příroda**.

Spojené království Velké Británie a Severního Irska

Domácí úkol

24

- 1. Vyhledej 3 známé osobnosti z Velké Británie zapiš, čím se proslavily.
- 2. Která jídla jsou oblíbená v britské kuchyni?